

RED NOSE
COMPANY

FEAT.
AVANTI!

EVA BUCHWALD, TIMO RUUSKANEN,
LINDA WALLGREN JA TUUKKA VASAMA

ALEKSIS KIVI

KANSALLISTEATTERI

Milla Helke / Red Nose Company / yleisötyö

ALEKSIS KIVI -tehtävät

Hyvä opettaja! Tälle sivulle olemme koonneet tehtäviä, joita voi tehdä esityksen jälkeen. Voit tutustua materiaaliin etukäteen ja valita tehtävät, jotka sopivat juuri sinun oppilasryhmäsi tasolle ja dynamiikalle. Tehtäviä voi soveltaa vapaasti, ja monet niistä taipuvat luontevasti niin kirjoitus-, keskustelu- kuin draamallisiksi tehtäviksi. Antoisia hetkiä tehtävien parissa!

TEHTÄVÄT:

1. Seitsemän veljestä
2. Kansalliskirjailija Kivi
3. Kiven kielen kannoilla
4. Klovneria
5. Teatterin eri osa-alueet

1. TEHTÄVÄ: SEITSEMÄN VELJESTÄ

Veljekset vanhimmast nuorimpaan:

Juhani, Aapo, Tuomas, Simeoni, Timo, Lauri ja Eero.

Lue oheinen juonitiivistelmä.

1. Vaikeuksia Jukolassa

- Veljekset asuvat Jukolassa, molemmat vanhemmat ovat kuolleet
- Kaikkien täytyy opetella lukemaan, joten he lähtevät lukkarin luo lukuopetukseen
- Matkalla veljekset kosivat naapurin Venlaa, saavat rukkaset ja voittavat toukolalaiset tappelussa
- Lukemaan oppiminen on vaikeaa, joten he pakenevat lukkarin ikkunasta
- Veljekset pilkkaavat vastaan tulevia romaneja, Rajamäen rykmenttiä, joka ennustaa heille kostoksi tulipaloa
- Kotimatalla Toukolan pojat kostavat heille
- Jukolan sauna palaa
- Veljet pelkäävät jalkapuurangaistusta lukkarilta karkaamisen vuoksi

2. Muutto Impivaaraan

- Veljekset vuokraavat Jukolan tilansa ja muuttavat Impivaaraan
- Jouluna Impivaaran pirtti palaa
- Veljekset pakenevat Jukolaan yöllä pakkasessa
- Keväällä he rakentavat uuden pirtin Impivaaraan

3. Hiidenkivellä

- Veljekset lähtevät karhumetsälle ja törmäävät vihaiseen härkäläumaan
- Veljekset kiipeävät Hiidenkivelle turvaan
- Heillä on viinaa mukana, ja yleensä hiljainen Lauri soittaa humalassa suutaan niin, että hänet uhataan pudottaa alas härkien sekaan
- Lopulta veljekset ampuvat heitä uhanneen härkäläuman
- Viertolan isäntä, härkien omistaja, vaatii korvausta tapetuista härhistä
- Veljekset lupaavat viljaa korvaukseksi ja alkavat kaskiviljelijöiksi maksaakseen velkansa

4. Viinan kirot

- Veljekset valmistavat viinaa ja juopottelevat
- Simeoni ja Eero juovat kaikkien rahat kauppatyömatkalla ja palaavat tyhjin käsin
- Simeoni näkee näyn, jossa hän matkustaa paholaisen kanssa kuuhun
- Tämä tulkitaan varoitukseksi huonosta elämästä
- Veljekset rikkovat viinapannun ja lähtevät aamulla kirkkoon
- Matkalla puhkeaa kuitenkin tappelu toukolalaisten kanssa Tammiston kartanolla

5. Veljekset oppivat lukemaan

- Veljekset pelkäävät rangaistusta Tammiston tappelusta ja ovat lähdössä sotilaiksi, mutta peruvat aikeensa, kun nimismies vakuuttaa, että he pääsevät pälkähästä
- Eero oppii lukemaan ja alkaa opettaa veljiään
- Impivaaraan rakennetaan lisärakennuksia
- Sompiosuon hallat turmelevat viljelyksiä, kunnes suo keksitään kuivattaa
- Veljekset läpäisevät lopulta rovastin lukututkinnon ja pääsevät ripille

6. Paluu Jukolaan

- Veljekset palaavat Jukolaan 10 vuoden vuokrakauden päätyttyä
- Matkalla he kutsuvat lukkarin, Rajamäen rykmentin sekä Männistön muorin ja Venlan tervetuliaisjuhlaan
- Juhlissa lukkari auttaa tekemään sovinnon veljesten ja toukolalaisten välille
- Juhani ja Venla menevät kihloihin

7. Katsaus loppuelämään

- Veljekset päätyvät naimisiin Simeonia lukuun ottamatta
- Perheet asettuvat Jukolaan ja Impivaaraan sekä torppiin
- Aaposta tulee lautamies ja parantaja
- Eero kirjoittaa, toimii jahtivoutina ja saa aikaan kansakoulun rakentamisen
- Simeoni katu juopotteluun ja yrittää hirttäytyä
- Juhani usko kasvaa herännäisyydeksi
- Romanin lopussa vietetään yhteistä joulujuhlaa Jukolassa

(Lähde: Kivi, Aleksis 2020: Seitsemän veljestä ja opas sen lukemiseen. Toim. Sakari Katajamäki. SKS, Helsinki.)

Kysymyksiä:

- Miten tiivistäisit Seitsemän veljeksien juonen kolmeen lauseeseen?
- Mistä Seitsemän veljestä mielestäsi kertoo? Entä mikä on teoksessa mielestäsi mielenkiintoisinta?
- Mitkä veljesten kokemuksista ovat sellaisia, että ne voisivat löytyä myös nykyihmisen arjesta? Mitkä asiat ovat muuttuneet?
- Jos kirjoittaisit tähän päivään sijoittuvan Seitsemän veljestä -romaanin, mitä veljeksille siinä tapahtuisi? Millaisia vastoinkäymisiä heillä olisi ja miten he niistä selviäisivät?

2. TEHTÄVÄ: KANSALLISKIRJAILIJA KIVI

Aleksis Kivi (oik. Alexis Stenvall, 1834-1872)

- syntyi Nurmijärvellä räätäliperheeseen
- äidinkieli suomi, opetteli ruotsin koulua varten
- suoritti taloudellisten tukijoiden avulla ylioppilastutkinnon 23-vuotiaana ja päätti ryhtyä suomalaiseksi kirjailijaksi
- oli ensimmäinen suomeksi julkaissut ammattikirjailija
- kirjoitti kansallisromaanimme Seitsemän veljestä (1870) sekä lisäksi runoja ja näytelmiä kuten Lea, Kullervo ja Nummisuutarit
- teoksissa on sekä romantiikkaa että realismia edustavia tekstejä ja useita tyyllilajeja
- Kiven tulot olivat epäsäännölliset, ja hän oli taloudellisesti ystäviensä ja muiden hyväntekijöidensä varassa
- innokas eränkävijä, metsästäjä ja linnustaja, teoksissa toistuu luonnon tärkeys
- kärsi ruumiillisista kivuista, alkoholismista, mielenterveysongelmista sekä teosten huonosta vastaanotosta
- kuoli vain 38-vuotiaana
- kriitikko August Ahlqvist arvosteli Kiveä koko hänen uransa ajan ja kirjoitti vielä kuoleman jälkeenkin hänestä pilkkarunon
- Kiven viimeiset sanat olivat: "Minä elän."

Kysymyksiä:

- Millaisena Red Nose Companyn Aleksis K. esittää Aleksis Kiven? Mitä luonteenpiirteitä hänellä on? Mikä on hänelle elämässä tärkeää?
- Jos sinä kirjoittaisit romaanin tai näytelmän Suomesta ja suomalaisuudesta, mitä asioita ja ilmiöitä kuvaisit? Millaisia tapahtumia tai henkilöitä kirjassasi voisi olla?
- Ideoikaa parin kanssa tai pienryhmässä henkilöihahmoja, joita nykypäivän Suomesta kertovassa kirjassa voisi olla. Esitelkää hahmonne muulle luokalle.

3. TEHTÄVÄ: KIVEN KIELEN KANNOILLA

Aleksis Kivi oli ensimmäinen suomeksi kirjoittanut ammattikirjailija. Kirjakieli oli hänen uransa aikana muotoutumisvaiheessa, ja monia sanoja tai ilmaisuja ei yksinkertaisesti ollut. Niinpä Kivi keksi paljon uusia sanoja itse. Myöskään sanojen kirjoitusasu ei ollut vakiintunut, joten Kiven täytyi usein vain päättää, miten jokin sana kirjoitettiin.

Osa näistä sanoista ja kirjoitusasuista säilyi suomen kielessä, osa on muuttunut paljonkin.

1. Lue Aleksis Kiven runo *Laulu oravasta* (näytelmästä *Seitsemän veljestä*):

Makeasti oravainen
makaa sammalhuoneessansa;
sinnepä ei Hallin hammas
eikä metsämiehen ansa
ehtineet milloinkaan.

Kammiostaan korkeasta
katselee hän mailman piirii,
taisteloa allans' monta;
havu-oksen rauhan-viiri
päällänsä liepoittaa.

Mikä elo onnellinen
keinuvassa kehtolinnas
Siellä kiikkuu oravainen
armaan kuusen äitinrinnas:
Metsolan kantele soi

Siellä torkkuu heiluhäntä
akkunalla pienoisella,
linnut laulain taivaan alla
saattaa hänen iltasella
unien Kultalaan.

Kysymyksiä runosta:

- Onko runo sinulle tuttu? Jos on, missä olet sen kuullut?
- Onko runossa sanoja, joita et ymmärrä?
Selvittäkää vieraiden sanojen merkitys.
- Mitkä sanat ovat sellaisia, jotka kirjoitetaan nykyään toisella tavalla?
- Kiven kielessä oli runsaasti vaikutteita sekä venäjältä että ruotsista. Mistä muista kielistä suomeen on sittemmin tullut vaikutteita ja lainasanoja? Millaisia lainasanoja tai vieraskielisiä ilmauksia itse käytät tai olet kuullut käytettävän? Keksikää mahdollisimman monta eri kieltä, joista lainattuja sanoja nykyisin saattaisitte käyttää tai kuulla suomenkielisessä puheessa.

Kirjoita *Laulu Oravasta* -runosta uusi versio

- a. nykyisellä suomen kirjakiielellä
- b. arjessa käyttämälläsi puhekielellä
- c. jollakin murteella, slangilla tai muulla puhettavalla (saa liioitella!)
- d. yhteen säkeistöön lyhennettynä
- e. emojeilla

4. TEHTÄVÄ: KLOVNERIA

Klovni on perinteikäs hahmo esittävässä taiteessa ja sen historia ulottuu satojen vuosien taakse. Klovnilla on sijansa niin sirkuksessa kuin kauhuelokuvissakin. Klovneille ovat sukua myös monet komediahahmot, joilla ei ole punaista nenää (esim. Charlie Chaplin, Uuno Turhapuro tai Jack Sparrow).

Klovni on hauskuuttaja ja epäonnistuja. Virheet ovat polttoainetta näille veijareille, joiden perussääntö on: jos jokin menee pieleen, toista se kolme kertaa! Me kaikki pelkäämme epäonnistumista, ja siksi toisten epäonni naurattaa (vrt. Aku Ankka).

Esityksessä oli kaksi klovnia, Mike (Tuukka Vasama) ja Zin (Timo Ruuskanen). Nämä klovnihahmot puolestaan näyttelivät useita eri roolihenkilöitä.

1. Miten klovneria eroaa muista aiemmin näkemistäsi näyttelemisen tavoista? Millaista oli esityksen huumori? Mille asioille naurettiin? Muistatko sellaisia hetkiä, joissa klovni epäonnistui tai jonkun asian tekeminen oli hänelle vaikeaa?
2. Klovneria ja klovnerian sukuinen komedia perustuu paljon omien naurettavien piirteiden tai toiminnan liioitteluun ja virheiden toistamiseen. Mitä sellaisia piirteitä itsestäsi löydät, jotka voisivat liioiteltuina olla hauskoja? (Esim. olen usein myöhässä -> piirteen liioittelu -> hahmo, joka myöhästyy aina tärkeistä paikoista, esimerkiksi omista hautajaisistaan) Pohdi ensin itse, ja kehitelkää sitten parin kanssa idea kohtauksesta, jossa nämä liioitellut piirteet tulevat ilmi. Esitelkää ideanne muulle ryhmälle.

5. TEATTERIN ERI OSA-ALUEET

1. Katsokaa video Red Nose Companysta:
<https://www.youtube.com/watch?v=1svGMV6uUGw>
2. Tutustukaa esityksen käsiohjelmaan (linkki)
3. Listatkaa pienryhmissä, millaisia työtehtäviä teatterissa on eli mitä kaikkea teatterissa tehdään, jotta esitys valmistuu. Mikä tehtävistä kiinnostaisi sinua eniten? Luetaan listat muulle luokalle ja keskustellaan teatterin ammasteista.